

Toetreden tot een vennootschap onder firma: zo eenvoudig nog niet

Een op de tien bedrijven in Nederland wordt gedreven in de vorm van een vennootschap onder firma. Dat is op zich niet zo gek omdat de oprichting op zich relatief eenvoudig is en de rechtsvorm zeer flexibel. Daarbij brengt het een aantal interessante fiscale voordelen met zich mee, zeker in het mkb. Toch is het van belang stil te staan bij de fiscale gevolgen van bijvoorbeeld toe- en uittreding.

TEKST: MR. EDWIN BUIJSMAN, AUREN NEDERLAND | ILLUSTRATIE: SHUTTERSTOCK

Een voorbeeld: wanneer een man en een vrouw samen een winkel beginnen, dan ontstaat er al snel een firma. Er is immers sprake van het onder gezamenlijke naam drijven van een onderneming. Uitgaande van een 50/50-verhouding is ieder voor de helft eigenaar van de bezittingen en schulden van de firma. Het is echter wel zo dat zowel de man als de vrouw in dit voorbeeld voor de volledige schuld aansprakelijk gesteld kan worden. Maar als de ene vennoot dan een schuld volledig betaalt, kan die de helft uiteraard wel verhalen op de ander.

Na een aantal jaren is de winkel winstgevend (na aftrek van een redelijke beloning voor de arbeid van de beide vennoten) en het gekochte winkel-pand is flink meer waard dan waarvoor het op de balans van de firma staat. De zoon werkt al een paar jaar mee in de zaak en hij is eraan toe om toe te treden tot de onderneming.

Zonder fiscale begeleiding

Als de zoon na de toetreding voor 1/3e deel eigenaar wordt, hebben de vader en moeder feitelijk ieder 1/6e deel van hun aandeel in de bezittingen en schulden van de firma overge-

dragen aan hun zoon. Zonder nadere maatregelen moeten de beide ouders daardoor met de fiscus afrekenen over het overgedragen aandeel in de goodwill en de meerwaarde in het pand. Ook heffing van overdrachtsbelasting komt aan de orde. Er is immers een deel van een onroerende zaak overgedragen. Dat kan wel eens een vervelende streep door de rekening betekenen, zeker als de zoon de koopsom schuldig is gebleven aan zijn ouders. Wat te doen?

Stakingslijfrente

Allereerst kan worden gekeken of voor de overdrachtswinst een aftrekbaar lijfrente kan worden bedongen, in ons voorbeeld bij de zoon. Als de overdrachtswinst binnen de geldende aftrek-grenzen blijft, kan directe heffing worden vermeden. De heffing wordt doorgeschoven naar het moment van ontvangen van de lijfrente-uitkeringen. Voor de zoon is de lijfrente een financie-ringsinstrument. Een lijfrente is echter niet erg flexibel en heeft in de regel een lange looptijd.

Geruisloze doorschuiving

Als de zoon minimaal drie jaar in de onder-neming heeft meegewerkt, kan een beroep worden gedaan op de fiscale regeling die ervoor

zorgt dat zonder belastingheffing kan worden doorgeschoven (fiscaal geruisloos). Feitelijk neemt de zoon dan de fiscale claim van de ouders over. Uiteraard betekent dit wel dat de koopsom lager wordt. Er is immers een extra schuld mee overgenomen. Als echter niet aan de driejaarstermijn wordt voldaan, of de geruis-loze doorschuiving anderszins niet wenselijk is, zal er iets anders moeten worden bedacht.

Ingroeiregeling

Een van die alternatieven is een ingroeiregeling. Overdrachtswinst blijft achterwege als de toetredende zoon genoeg neemt met een (tijde-lijk) lager winstaandeel. De ouders krijgen dan een (tijdelijk) hoger winstaandeel als vergoe-ding voor het overgedragen aandeel in de stille reserves en de goodwill. Dit is vooral een goede manier om de goodwill te financieren. Een tijdelijk lager winstaandeel geeft echter problemen voor de overdrachtsbelasting als onroerend goed deel uitmaakt van de inbreng.

Voorbehoud van stille reserves

Overdrachtswinst kan ook worden voorkomen door het voorbehouden van stille reserves. Bij een eventuele latere verkoop komt de meer-waarde ten tijde van de toetreding dan nog toe aan de ouders. Dit werkt echter alleen als de voorbehouden stille reserves individualiseerbaar zijn, zoals de meerwaarde van een pand. Voor goodwill is dit geen handig alternatief. Uiteraard zijn combinaties ook mogelijk. Ook niet fiscale motieven spelen een rol bij de te maken keuzes. Duidelijk is in ieder geval dat een toe- en uittreding zorgvuldig moet worden voorbereid, begeleid en vastgelegd. De te maken keuzes moeten tenslotte bijdragen aan een betere samenwerking en op nare verrassin-gen achteraf zit niemand te wachten. ←